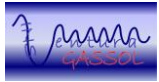

ORTOGRAFIA

Vocal neutra a final de paraula [noms i adjectius]	<ul style="list-style-type: none"> • Noms masculins –E: arbre, llibre, home, pediatre... però s'escriuen amb –A: problema, tema, idioma, dia, goril·la, mapa, titella... • Noms femenins –A: dona, poma, taula, la pediatra... però s'escriuen amb –E: febre, torre, classe, mare, llebre, frase... • Noms invariables: acabats en: -ista: periodista...; -cida: homicida; -arca: monarca; -aire: boletaire • Noms en plural –ES: homes, dones, llibres, pomes, places, platges...
Vocal neutra en la conjugació verbal	<ul style="list-style-type: none"> • Verbs (últim so) –A: pensa, donava, tenia. Però s'escriuen amb –E: corre, vine, obre, omple i infinitius en –re: riure, moure. Els verbs néixer, jeure, treure i els seus derivats s'escriuen amb A en les formes àtones: jaiem, naixeu, traient, naixia, jagut.
Divergències amb el castellà	<ul style="list-style-type: none"> • A: ambaixada, assassí, avaluar, avantatge, avaria, rancor, davant... • E: assemblea, emparar, enyorar, espàrrec, meravella, punxegut, ràfega, resplendir, sergent, vernís...
O/U [a final de paraula]	<ul style="list-style-type: none"> • Noms masculins –O: ferro, carro, moto, lloro... però s'escriuen amb –U: correu, palau, ritu, ambigu, mutu. • Plurals masculins –O: boscos, bojós, peixos, passos, pisos... però s'escriuen amb –U: ateneus, palaus. • Noms invariables: tipus, fetus, focus, porus, cactus, globus, anus... • Verbs 1a persona del present –O: canto, penso, estudio...
O/U [enmig de paraula]	<ul style="list-style-type: none"> • Cal buscar una referència tònica en la mateixa família de paraules: posàvem/posa; buscaves/busca; mocador/moc. • Els verbs sortir, collir, cosir, tossir, escopir i els seus derivats s'escriuen amb Q en les formes àtones: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tòniques: surto, culls, tusso, surti ○ Àtones: sortim, collit, tossint, escopia, cosiré • Els verbs poder, voler s'escriuen amb -O en tots els temps verbals amb formes àtones, excepte en el present de subjuntiu i l'imperatiu, que s'escriuen amb -U: <ul style="list-style-type: none"> ○ podeu, poguessin, podia, pots, vol, volgut, podries, volent ○ pugui, puguis, pugui, puguem, pugueu, puguin/vulgui, vulguis, vulgui, vulguem, vulgueu, vulguin
Divergències amb el castellà	<ul style="list-style-type: none"> • O: avorrir-se, botifarra, brúixola, capítol, cobrir, complir, embotit, escapolar, podrir, polir, rètol, sofrir, sorgir, sospirar, títol, tonyina, torró, triomf... • U: bufetada, butlletí, correu, muntanya, muntar, ritu, suborn, sufocar, suport, trofeu, turmell, turment...
Essa sorda [s, ss, ç, ç]	<ul style="list-style-type: none"> • En la majoria de paraules que comencen amb un prefix escrivim una sola S: asimètric, altisonant, antesala, antisocial, bisectriu, contrasentit, entresuat, fotosíntesi, hiposensible, homosexual, monosil·làbic, psicossomàtic però en canvi assegurar, dissociar, presentir, prosseguir, resseguir, transsexual. • S'escriuen amb SS els femenins acabats amb el sufix -essa com: metgessa, alcaldessa, jutgessa, comtessa, duquessa, etc. Però, s'escriuen amb una S: pageda, marquesa i princesa. • S'escriuen amb SS els mots acabats en: -assa: bonassa; -issa: terrissa; -ussa: gentussa; -gressió -gressor: agressió, agressor; -missió -missor: emissió, emissor; -pressió -pressor: impressió, impressor • Els sufixos -ança i -ença sempre s'escriuen amb Ç: enyorança, temença, coneixença.
Essa sonora [s, z]	<ul style="list-style-type: none"> • Els mots compostos amb fons, dins i trans s'escriuen amb una S: enfonsar, endinsar, transistor, transitar. • S'escriuen amb S: tesi, crisi, anàlisi, dosi, anestèsia, asil, gasa, presumpte, fase, casino, paisatge, medusa. • S'escriuen amb Z: alzina, benzina, botzina, bronze, donzella, pinzell, senzill, ximpanzé, zebra, zel, zero, zinc.
La hac [h]	<ul style="list-style-type: none"> • Escrivim amb H: ham, hàmbster, handbol, harmonia, hecatombe, hel·lènic, hemisferi, hemorràgia, hendecasil·lab, heptàgon, herba, hereu, hèrnia, heterosexual, hexàgon, higiene, hipèrbole, hipòtesi, hissar hivern, homicida, homogeni, hort, humitat. • Escrivim amb H intercalada: adherir, ahir, alcohol, aleshores, alhora, cohesió, cohibir, exhalar, exhaurir, inherent, inhibir, menhir, subhasta, tothom, tothora. • Escrivim sense H: avui, benaurat, cacauet, coet, exuberant, malaurat, orfe, orxata. • Cal distingir bé: <ul style="list-style-type: none"> ○ ha: forma del verb haver Ha fet els deures. / ah!: interjecció Ah!, eres tu. / a: preposició Vaig a casa. ○ he: forma del verb haver He escoltat la ràdio tot el matí. / eh: interjecció Eh?, què dius? ○ hem: forma del verb haver Els pares hem de ser responsables. / em: pronom feble Em dic Joana.
Apòstrof	<ul style="list-style-type: none"> • L'article femení la no s'apostrofa quan el nom comença per i o u àtones (o hi, hu): <ul style="list-style-type: none"> ○ mots femenins: l'illa, la illeta, l'única. En canvi: la unió, la Isabel, la història, la hi lliura [la poma]. • La preposició de s'apostrofa sempre: d'ell, d'una noia, d'esperar, d'allà • Als pronoms febles l'apòstrof va tan a la dreta com es pugui: me'n pensaré un; me n'he deixat un

ORTOGRAFIA [ACCENTS]

Tipus d'accent	<ul style="list-style-type: none"> • à /í, ú/ é, è, ó, ò
Normes	<ul style="list-style-type: none"> • Les paraules AGUDES s'accentuen quan acaben en: VOCAL / VOCAL+S / -EN, -IN: anglès, arròs, sofà, pingüí • Les paraules PLANES s'accentuen quan NO acaben en: VOCAL / VOCAL+S / -EN, -IN: fenòmens, pèsol, fèrtil, portàveu. • Les paraules ESDRÚIXOLES s'accentuen SEMPRE : música, matèria, àvia, única.

Accentuació de la E	<ul style="list-style-type: none"> La E acostuma a portar accent obert: -è <ul style="list-style-type: none"> en paraules agudes : <i>cafè, comprèn, promès...</i> <ul style="list-style-type: none"> però porten accent tancat: substantius en -és: <i>congrés-congressos...</i> els adverbis bé, també, després, només terminacions de futur, imperfet de subjuntiu: <i>portés, pensaré...</i> formes de present dels verbs acabats en -tendre: <i>pretén, estén...</i> en paraules planes i esdrúixoles: <i>fèrtil, aparèixer, pèsol, paciència</i> <ul style="list-style-type: none"> però porten accent tancat: els substantius: <i>cérvol, préssec, préstec, llépol, feréstec i església.</i> infinitiu: <i>créixer, néixer, prémer, ésser.</i> terminacions d'imperfet de subjuntiu i perfet: <i>portéssiu, férem.</i> 																																				
Accentuació de la O	<ul style="list-style-type: none"> La O acostuma a portar accent tancat: -ó <ul style="list-style-type: none"> en paraules agudes: <i>camió, planificació, balcó</i> <ul style="list-style-type: none"> però hi ha alguns mots en què porta l'accent obert -ò: <i>arròs, espòs, talòs, resòs, repòs, però, això, allò, de debò...</i> La O acostuma a portar accent obert: -ò <ul style="list-style-type: none"> en paraules planes i esdrúixoles: <i>pròpia, història, fenòmens</i> <ul style="list-style-type: none"> però hi ha alguns mots en què porta l'accent tancat- ó: <i>estómac, fórmula, pólvora, tómbola, córrer, recórrer</i> 																																				
Casos especials	<ul style="list-style-type: none"> Són agudes: <i>alfil, futbol, handbol, hoquei, xandall, oceà, iber, poliglòt, interval, timpà, elit, fluor, quilogram, radar, tiquet...</i> Són planes: <i>míssil, atmosfera, rèptil, tèxtil, medul la, termòstat, amoníac, omòplat, cardíac, austriac, intèrfon, acne, al·vèol, centilitre, consola, gramòfon, hidrosfera, policíac, uníson, viking, copia (i altres formes dels presents dels verbs acabats en -iar: estudia, negocia, denuncia...).</i> Són esdrúixoles: <i>pneumònia, diòptria, olimpíada, rubèola, èczema, període, Himàlaia, Hèlsinki, aurèola, demagògia, màrqueting, metàstasi...</i> 																																				
Estalvi de la dièresi	<ul style="list-style-type: none"> No porten dièresi els temps d'infinitiu, gerundi, futur i condicional: produir, produint, produiré, produiria però sí en porten altres temps: <i>produït (participi), produïa (imperfet), produïm (present)...</i> 																																				
Accent diacrític	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Porten accent</th> <th>No porten accent</th> <th>Porten accent</th> <th>No porten accent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>bé (adverbi, propietat)</td> <td>be (ovella)</td> <td>pèl (vellositat)</td> <td>pel (per+el)</td> </tr> <tr> <td>Déu (divinitat)</td> <td>deu (verb deure, número)</td> <td>què (interrogatiu, relatiu)</td> <td>que (conjunció, relatiu)</td> </tr> <tr> <td>és (verb ésser)</td> <td>es (pronome)</td> <td>sé (verb saber)</td> <td>se (pronome)</td> </tr> <tr> <td>mà (extremitat)</td> <td>ma (possessiu)</td> <td>sí (afirmació)</td> <td>si (condicional)</td> </tr> <tr> <td>més (de quantitat)</td> <td>mes (període de l'any)</td> <td>sòl (terra)</td> <td>sol (adjectiu, astre, verb)</td> </tr> <tr> <td>món (univers)</td> <td>mon (possessiu)</td> <td>són (verb ésser)</td> <td>son (del dormir, possessiu)</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>té (verb tenir)</td> <td>te (infusió, pronome)</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>ús (d'usar)</td> <td>us (pronome)</td> </tr> </tbody> </table> <p>S'escriuen sense accent diacrític els compostos i derivats d'aquests mots, com <i>adeu, adeu-siau, marededeu, rodamon, a contrapel, entresol o subsol.</i></p>	Porten accent	No porten accent	Porten accent	No porten accent	bé (adverbi, propietat)	be (ovella)	pèl (vellositat)	pel (per+el)	Déu (divinitat)	deu (verb deure, número)	què (interrogatiu, relatiu)	que (conjunció, relatiu)	és (verb ésser)	es (pronome)	sé (verb saber)	se (pronome)	mà (extremitat)	ma (possessiu)	sí (afirmació)	si (condicional)	més (de quantitat)	mes (període de l'any)	sòl (terra)	sol (adjectiu, astre, verb)	món (univers)	mon (possessiu)	són (verb ésser)	son (del dormir, possessiu)			té (verb tenir)	te (infusió, pronome)			ús (d'usar)	us (pronome)
Porten accent	No porten accent	Porten accent	No porten accent																																		
bé (adverbi, propietat)	be (ovella)	pèl (vellositat)	pel (per+el)																																		
Déu (divinitat)	deu (verb deure, número)	què (interrogatiu, relatiu)	que (conjunció, relatiu)																																		
és (verb ésser)	es (pronome)	sé (verb saber)	se (pronome)																																		
mà (extremitat)	ma (possessiu)	sí (afirmació)	si (condicional)																																		
més (de quantitat)	mes (període de l'any)	sòl (terra)	sol (adjectiu, astre, verb)																																		
món (univers)	mon (possessiu)	són (verb ésser)	son (del dormir, possessiu)																																		
		té (verb tenir)	te (infusió, pronome)																																		
		ús (d'usar)	us (pronome)																																		

MORFOSINTAXI	
CD sense preposició	El CD no ha de portar preposició A, per norma general. En castellà, en aquest cas, s'hi posa la preposició a: <i>Acompanyo el meu germà. Passejaré el gos. Convidaré la Laura. Maten els mosquits.</i>
hi ha / hi ha / n'hi ha	<ul style="list-style-type: none"> hi ha equival a <i>hay</i> (cast.) i és invariable: <i>Hi ha arbres. / Hi han arbres.</i> hi han sempre porta el participi al darrere: <i>Hi han arribat aviat, a l'institut.</i> n'hi ha inclou un CD indeterminat que no s'esmenta: <i>N'hi ha = Hi ha arbres.</i> Convé no deixar-se el pronome hi (*havia un motiu): <i>Hi havia un motiu.</i>
Perífrasi d'obligació	<ul style="list-style-type: none"> haver de. Són incorrectes construccions com <i>*hi ha que... *tinc que...: Hem d'estudiar / Tinc que estudiar.</i>
Pronoms febles	<ul style="list-style-type: none"> *Lis i *s'ho són calcs del castellà i són incorrectes: <i>lis els diré que sí. / s'ho li ho / els ho diré després.</i>
perquè / per què	<ul style="list-style-type: none"> per què és una interrogació (directa o indirecta): <i>Per què ho dius? No sé per què ho dius.</i> perquè és una conjunció causal o final: <i>Ho dic perquè vull, i perquè ho sàpigues</i>
el que/el qual	Quan el que, la que, els que, les que poden ser substituïts per el qual, la qual, els quals, les quals és que són usats incorrectament i cal substituir-los. Formes correctes: <i>El que dius m'agrada. Prefereixo el que hi ha a l'aparador. Forma incorrecta: La taula en la que la qual escric.</i>
quan / quant	QUAN [temps]: <i>Quan vindràs?</i> / QUANT [quantitat]: <i>Quant val?</i>
caiguda preposició davant que [conj.]	Si després d'una preposició a, amb, de, en, comença una oració introduïda amb la conjunció que, la preposició ha de desaparèixer: <i>S'ha acostumat a que el desperti. Estic segura de que plourà. Insisteix en que vinguis.</i>
degut / donat [valor causal]	S'accepten com a normatives aquestes construccions: <i>No ve degut al mal temps; Donat que tothom hi està a favor, s'aprova la moció.</i>
no obstant	S'accepta aquest connector concessiu, però es manté el connector no obstant això. Són vàlides ambdues formes: <i>Sabia que no hi tenia res a fer i, no obstant, hi insistia; Sabia que no hi tenia res a fer i, no obstant això, hi insistia</i>